Gäller för: Västra Götalandsregionen
Innehållsansvar: Per Albertsson, (peral2), Strateg
Granskad av: Per Albertsson, (peral2), Strateg
Godkänd av: Marga Brisman, (marbr30), Regionchefläkare

Giltig från: 2022-04-28
Giltig till: 2024-04-28

Hälsoundersökning av personer som har flytt från Ukraina

Version 3

Syfte

Rutinen stöttar vårdgivare i utförande av hälsoundersökning av personer som har flytt från Ukraina och antingen har sökt asyl eller omfattas av EU:s massflyktsdirektiv.

Bakgrund

De som har flytt från Ukraina sedan 2022-02-24 och antingen har sökt asyl eller har beviljats uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv (tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlännings-lagen) och som inte är folkbokförda i Sverige ska erbjudas vård på samma premisser som den som är asylsökande och därmed erbjudas en hälsoundersökning. Hälsoundersökningen utgår ifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av asylsökande m.fl. (SOSFS 2011:11).

EU:s massflyktsdirektiv innefattar följande grupper:

- Ukrainska medborgare bosatta i Ukraina före den 24 februari 2022.
- Statslösa personer, och medborgare i andra tredjeländer än Ukraina, som åtnjöt internationellt skydd eller motsvarande nationellt skydd i Ukraina före den 24 februari 2022. De ska ha varit lagligen bosatta i Ukraina.
- Familjemedlemmar till personer som avses i ovan nämnda målgrupper.

Hälsoundersökningen är kostnadsfri och frivillig och ska uppmärksamma eventuell ohälsa och behov av smittskyddsåtgärder enligt Smittskyddslagen (2004:168) och Lag om ändring i Smittskyddslagen (SFS 2012:452).

Förändringar sedan föregående version

Komplettering med PKU-prov på barn under 8 år.

Utredning och behandling/Handläggning

Verksamheten som ska utföra hälsoundersökningen får information om vilka hälsoundersökningar som ska göras via Vera Asyl och skickar kallelse enligt ordinarie rutin. Flyktingar kan även få en bokad tid för hälsoundersökning vid besök i primärvården eller efter hänvisning av till exempel Arbetsförmedlingen, kommunala verksamheter, barnhälsovården (BHV) eller Elevhälsan.

Förberedelser

- Skapa reservnummer åt personen. Det är viktigt att personen får med sig sitt reservnummer efter hälsoundersökningen, fyll i visitkortet och lämna till personen.
- Skicka kallelse, följt av minst en påminnelse vid behov, till adressen som står i Vera Asyl alternativt till den som personen har uppgett. Kallelsen ska vara på svenska och det språk som personen talar enligt information i Migrationsverkets mottagningssystem och eventuellt med bildstöd på aktuellt språk. Informera i kallelsen om att undersökningen är gratis och frivillig.
- Skicka sms om tid och plats för hälsoundersökningen om samtycke till sms-påminnelse finns.
- Boka tolk.

Hälsoundersökning av flyktingar från Ukraina i VGR ska innehålla

- Besvarad hälsodeklaration, det finns en för vuxna och en för barn.
- Hälsosamtal med hjälp av samtalsstöd med sjuksköterska eller läkare. Det är rekommenderat att barn under 18 år och vuxna över 65 år ska träffa läkare för en somatisk undersökning.
- Provtagning.
- Kroppsundersökning/läkarundersökning om hälsosamtalet eller provsvaren föranleder detta.
- Dokumentation av vaccinationsstatus. Kostnadsfri vaccination mot covid-19, mässling, påssjuka och rubella (MPR) erbjuds alla vuxna i samband med hälsoundersökningen, medan övriga vaccinationer debiteras enligt Patientavgiftshandboken. Ofullständigt vaccinerade barn har rätt till kostnadsfri komplettering.
- Dokumentation i aktuellt journalsystem.
- Information om hälso- och sjukvård i Sverige och personens rätt till hälso- och sjukvård och tandvård.

Remittering och uppföljning

Verksamheten som har utfört hälsoundersökningen har ett ansvar att hänvisa personen vidare vid behov och att skriva remiss till lämplig instans enligt RMR Remissrutiner. Det är viktigt att klargöra vilken verksamhet som har fortsatt ansvar för uppföljningen av personen så remissvar kan skickas till rätt instans.

Information om utfallet av hälsoundersökningen ska förmedlas till personen, vårdnadshavare/god man och vid behov (efter journalfört medgivande) till:

- Aktuell vårdcentral
- Specialistklinik vid särskilda behov
- Barnmorskemottagning (BMM)
- Tandvårdsmottagning
- Ungdomsmottagning
- Barnhälsovården (BHV)
- Elevhälsan

Samtalsstöd

Att tänka på vid hälsosamtalet:

- Använd tolk, om möjligt auktoriserad tolk med hälso- och sjukvårdskompetens samt vid behov även dövtolk.

- Stäm av så telefonnumret är korrekt och lägg till eventuell email utifrån vad som står i Vera Asyl.
- Dokumentera uppgift om vårdnadshavare/god man/socialsekreterare.
- Använd kommunikationsverktyget Förstå mig rätt och bildstöd vid behov. Det är viktigt med respekt för patientens autonomi och integritet.
- Vid samtal med barn: låt barnet själv komma till tals, ta inte anamnes enbart från närstående.
- Fråga eventuellt om önskat pronomen för tilltal och dokumentation, om det inte överensstämmer med biologiskt kön.

Socialt

Berör i samtalet och dokumentera:

- Datum när hemlandet lämnades och datum för ankomst till Sverige
- Familjeförhållanden, inklusive antal barn/syskon, var familjen finns, ensamkommande barn/ungdom
- Bostad, nuvarande och eventuellt tidigare i Sverige
- Barn i bostaden
- Förstaspråk och eventuella övriga språk
- Yrke eller huvudsaklig sysselsättning
- Aktuell skola/förskola

Tidigare och nuvarande fysisk/psykisk hälsa

Använd hälsodeklarationen som personen själv fyller i före samtalet och undersökningen. Barn får beroende på ålder och mognad hjälp av vårdnadshavare att fylla i sin. Berör i samtalet och dokumentera:

- Aktuella sjukdomar och skador, problem med den kroppsliga eller psykiska hälsan nu eller tidigare i livet, inklusive mun/tandhälsa
- Funktionsvariation-psykisk/fysisk/hörsel/syn
- Påverkan på hälsan av resan till/tiden före ankomst till Sverige och i så fall hur
- Tidigare operationer eller blodtransfusioner
- Sår
- Mediciner och var är de förskrivna
- Allergier
- Tidigare våldsutsatthet, inklusive tortyr och tortyrskador
- Utsatthet för hot eller våld, inklusive hedersvåld
- Användning av alkohol, droger eller läkemedel som inte är förskrivna av en läkare

Vid samtal med barn är det viktigt att vara uppmärksam på psykosomatiska symtom som huvudvärk, magbesvär och/eller aptitlöshet på grund av oro och nedstämdhet. Var även uppmärksam på om/hur barnet leker och hur barnet påverkas av vårdnadshavarnas och andra familjemedlemmars hälsa.

Kvinnor/flickor i fertil ålder

Berör i samtalet och dokumentera:

- Finns möjlighet för aktuell graviditet? Om ja: erbjud graviditetstest. Om positivt graviditetstest: inställning till graviditeten?
- Fått mödrahälsovård tidigare: var och hur länge?

- Om inte gravid: informera om att graviditetstest tas för att kunna ta ställning till vaccination.

Infektioner och smitta

Berör i samtalet och dokumentera:

- Vid akut feber/nytillkommen hosta, halsont eller andra luftvägssymtom –överväg test för **covid-19**
- Sår eller andra tecken på skador
- Feber, andra pågående infektioner eller infektionssymtom. Hudutslag (andra tecken på **mässling**)
- Diarré
- Aktuell behandling (ex **hiv-**behandling)
- Misstänkt eller konstaterad **tuberkulos** sedan tidigare och om behandling: var och hur länge
- Anhörig eller annan nära kontakt haft tuberkulos eller kontrollerats på grund av misstänkt tuberkulos

Vid misstanke om tuberkulos hos vuxna

Lungröntgen:

- Vid positiv IGRA eller TST
- Om symtom eller undersökningsresultat vid hälsoundersökningen ger misstanke om förekomst av tuberkulos, exempelvis: långvarig hosta (mer än tre veckor), feber, avmagring, nattliga svettningar eller svullnad vid lymfkörtelstationer.

Remiss till TB-specialist/mottagning:

- Vid patologiska fynd på lungröntgen
- Vid positiv IGRA eller TST
- annat som framkommer vid hälsoundersökningen som ger misstanke om exposition för tuberkulossmitta eller förekomst av tuberkulos.

Tänk på: Tidigare vistelse i fängelse innebär ökad risk för tuberkulos, hepatit eller hiv.

Vid misstanke om tuberkulos hos barn

Remiss till barn-TB-specialist:

- Vid positiv IGRA eller TST - TST 6 mm eller mer, alternativt 10 mm eller mer om barnet är BCG-vaccinerat (alternativt de gränser för positiv hudreaktion som anges i tillverkarens anvisningar).
- Eller utifrån annat som framkommer vid hälsoundersökningen som ger misstanke om exposition för tuberkulossmitta eller förekomst av tuberkulos.

Vaccinationer

Fyll i vaccinationsstatus för alla under 18 år utifrån frågor och eventuell skriftlig dokumentation. Skicka med underlaget med personen eller till rätt instans/mottagare.

Kompletterande vaccination enligt nationella barnvaccinationsprogrammet av barn- och ungdomar, till och med 17 år är kostnadsfri. Barnhälsovården ansvarar för barn tills

elevhälsan tar över vid skolstart. VGR ansvarar för vaccination till barn i riskgrupp. Vuxna informeras om att vaccin mot covid-19 och MPR erbjuds.

MPR-vaccination vid frånvaro av eller tveksam immunitet

Villkor**:** Inga infektionstecken eller tecken på immunbrist, HIV-test behöver inte inväntas om dessa villkor uppfylls.
För kvinnor/flickor i fertil ålder: negativt graviditetstest krävs.

Erbjud MPR vaccination till personer födda 1960 och senare.

Provtagningsprotokoll

Övrig provtagning efter individuell bedömning. Överväg STI-prover.

	Alla barn t.o.m 17 år	Barn under 2 år	Barn under 8 år	Kvinnor/flickor i fertil ålder	Alla vuxna
Hiv antikroppar, antigen	X				X
HBsAg	X				X
antiHBs	X				
Hepatit C anti-HCV	X				X
IGRA interferon gamma release assay	X (vid anamnes på TB-fall i omgivningen. Barn under 2 år TST)				X Gäller -gravida -vid anamnes på TB-fall i omgivningen för personer under 35 år
TST (tuberculin skin test)		X vid anamnes på TB-fall i omgivningen			
Hb	X				
PKU			X		
Rubella serologi				X Endast vid avböjd MPR vaccination	
Graviditetstest innan MPR vaccination				X	

Kroppsundersökning av läkare

Alla barn ska erbjudas kroppsundersökning av läkare. För vuxna görs kroppsundersökning om anledning finns utifrån samtalet, provsvaren eller misstanke om sjukdom. Liksom vid all annan vård är det den vårdansvarige läkaren som avgör omfattningen av kroppsundersökningen. Beakta särskilt hiv-infektion och tuberkulos.

Tänk särskilt på:

- Allmäntillstånd inklusive längd, vikt, huvudomfång (barn t.o.m. 2 års ålder), nutritionellt status och psykomotorisk utvecklingsbedömning för barn upp till förskoleåldern
- Blodtryck
- Mun och svalg: tandstatus
- Öron: kronisk otosalpingit
- Ögon: reflex, skelning
- Hjärta: blåsljud, rytm, femoralispulsar
- Buk: lever/mjältförstoring
- Hud: eksem, skabb, sår, BCG-ärr (vanligen finns en subkutan nekros, ”grop”, täckt av tunn hud, t.ex. på utsidan av vänster överarm men andra lokalisationer är inte ovanliga)
- Höftledsundersökning hos barn yngre än 18 mån

Relaterade dokument

På svenska:

1. Vaccinationsstatus
2. Hälsodeklaration – vuxna
3. Hälsodeklaration – barn
4. Visitkort
5. Översatt material om att söka vård i Sverige, rätten till vård samt Bildstöd

På ukrainska:

1. Hälsodeklaration – vuxna
2. Hälsodeklaration – barn

På ryska:

1. Hälsodeklaration – vuxna
2. Hälsodeklaration – barn

Hälsoundersökningar tandvård för vuxna och barn

1. Hälsodeklaration – tandvård – svenska
2. Folktandvårdens hälsodeklaration – svenska + engelska

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Regional medicinsk rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Per Albertsson, (peral2), Strateg

Granskad av: Per Albertsson, (peral2), Strateg

Godkänd av: Marga Brisman, (marbr30), Regionchefläkare

Dokument-ID: HS9766-305841775-255

Version: 9.0

Giltig från: 2022-04-28

Giltig till: 2024-04-28